

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT**

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Deres ref.
14/6059

Vår ref.
15/262 - EME

Dato
14.1.2015

Høring – endringer i bostøtteleven

Vi viser til Kommunal- og moderniseringsdepartementets brev 8.10.2014 med vedlegg.

Justis- og beredskapsdepartementet har følgende merknader:

1. Generelle kommentarer

Vi støtter at det inntas uttrykkelige lovhjemler i bustøttelova for behandling av personopplysninger til kontrollformål. Vi er enig i vurderingene i høringsnotatet punkt 3 om at uttrykkelige lovhjemler – i saker om bostøtte – er et mer egnet behandlingsgrunnlag enn samtykke.

De foreslåtte lovbestemmelsene synes i betydelig grad å være inspirert av bestemmelsene i folketrygdloven kapittel 21, hvor det er gitt regler om innhenting av opplysninger til kontrollformål i saker om ytelser etter folketrygdloven. For eksempel kan det vises til forslaget til ny § 8 a, som på flere punkter har tilnærmet identisk ordlyd med folketrygdloven § 21-4 d. Vi kan ikke se at dette er kommentert i høringsnotatet. Når ordlyden i forslaget og folketrygdloven kapittel 21 på flere punkter er så vidt lik, bør dette omtales i proposisjonen, slik at tilsiktede forskjeller og likheter kommer klart frem og eventuell tolkningstvil unngås.

Det kan videre være grunn til å vurdere om ytterligere bestemmelser bør inntas i bustøttelova etter mønster av folketrygdloven kapittel 21 enn det nåværende forslaget legger opp til. Dette gjelder for eksempel bestemmelsene om at organet som innhenter opplysningene skal oppgi formålet med og hjemmelen for innhenting, og bestemmelsene om at visse regler i personopplysningsloven og tvisteloven får

tilsvarende anvendelse ved innhenting, se folketrygdloven § 21-4 c.

De foreslåtte bestemmelsene gir forholdsvis vide hjemler for innhenting av personopplysninger og unntak fra reglene om taushetsplikt. Dette foranlediger en vurdering av forslaget opp mot Grunnloven og EMK. Vi konstaterer at Grunnloven § 102 og EMK art. 8 er kommentert i høringsnotatet punkt 8.2, og legger til grunn at det foretas en noe mer inngående vurdering i forbindelse med det videre lovarbeidet.

2. Kommentarer til § 8

2.1 Månedlig innhenting av opplysninger

Ordlyden i § 8 gir hjemmel for innhenting av opplysninger «kva måned» (skal sannsynligvis være «kvar måned»). Dette antar vi har sammenheng med at bostøtte beregnes og vedtas for en måned av gangen, jf. høringsnotatet punkt 2.3. Vi stiller oss likevel tvilende til om ordlyden har fått en hensiktsmessig utforming på dette punktet. Det er, så vidt vi kan se, ikke bestemt i lovteksten med hvilke tidsintervaller vedtak om og utbetaling av bostøtte skal skje, og det synes da ikke hensiktsmessig at lovteksten setter tidsmessige begrensninger for når personopplysninger kan innhentes. Hvis intensjonen er å gi en lovhjemmel for at opplysninger kan innhentes og benyttes i forbindelse med at det treffes vedtak om og utbetales bostøtte, bør det være tilstrekkelig at ordlyden sier nettopp det.

For ordens skyld vil vi bemerke at høringsnotatet punkt 6.2 gir inntrykk av at § 8 bare er ment å gi hjemmel for innhenting av opplysninger ved førstegangs søknad om bostøtte. Hvis det er intensjonen, stiller vi spørsmålsteget ved hvorfor § 8 overhodet er utformet slik at den gir hjemmel til å innhente opplysninger løpende («kvar måned»).

2.2 Informasjonsplikt

Det fremgår av høringsnotatet punkt 6.3 at reglene om informasjonsplikt i personopplysningsloven § 20 ikke skal gjelde for opplysninger innhentet med hjemmel i § 8 a, jf. unntaket i personopplysningsloven § 20 annet ledd. Det fremgår derimot ikke, verken i høringsnotatet eller lovteksten, om reglene om informasjonsplikt skal gjelde for opplysninger innhentet med hjemmel i § 8. Dette kan med fordel fremgå av lovteksten, eventuelt kommenteres i høringsnotatet. Til sammenlikning bestemmer folketrygdloven § 21-4 c (4) at personopplysningslovens regler om informasjonsplikt i utgangspunktet gjelder for alle opplysninger innhentet med hjemmel i folketrygdloven.

2.3 Godtgjøring ved innhenting av opplysninger

Se kommentarene i punkt 5.5 under.

3. Kommentarer til § 8 a

Kommunal- og moderniseringsdepartementet foreslår ny hjemmel i § 8 a for masseinnhenting av «opplysninger om lovleg tilgang til opphold eller arbeid i riket». Det fremgår ikke hvorfor det er behov for slike opplysninger. Justis- og beredskapsdepartementet antar at det er behov for å vite om en søker om bostøtte har

lovlig opphold i Norge eller ikke, for å unngå at det utbetales bostøtte til personer uten lovlig opphold. Det vil være en fordel å presisere i proposisjonen til Stortinget hvorfor det er behov for opplysninger om oppholdsstatus i Norge. Selve ordlyden kan også tydeliggjøre hva slags opplysninger som skal kunne innhentes, nemlig opplysninger om hvorvidt en person har lovlig opphold i Norge eller hva slags oppholdsstatus vedkommende ellers har.

3.1 Kontroll av fortidige utbetalinger

Bestemmelsen i § 8 a er etter sin ordlyd begrenset til å gi hjemmel for innhenting av opplysninger for å kontrollere om vilkårene for å få bostøtte «er» oppfylt. Det er naturlig å forstå dette slik at de innhentede opplysningene ikke kan brukes til å kontrollere om vilkårene har vært oppfylt i tilbakelagte perioder. Se til sammenlikning folketrygdloven § 21-4 (1) første punktum, hvor det fremgår eksplisitt at de innhentede opplysningene kan brukes til dette formålet. Vi kan ikke se at høringsnotatet berører denne problemstillingen. Det samme gjelder hvis det er ønskelig å benytte opplysninger innhentet med hjemmel i § 8 for å kontrollere tilbakelagte perioder.

3.2 Informasjonsplikt

Vi viser til kommentarene i punkt 3.2 vedrørende informasjonsplikt ved innhenting av opplysninger.

3.3 Taushetsplikt

Forslaget til § 8 a berører ikke forholdet til taushetspliktsregler. Til sammenlikning er det i forslaget til § 8 og § 8 b eksplisitt gjort unntak fra regler om taushetsplikt, slik at disse ikke vil sperre for innhenting av opplysninger. Vi kan ikke se at det er omtalt i høringsnotatet om denne forskjellen beror på et bevisst valg. Eventuelle konsekvenser av at § 8 a ikke regulerer forholdet til taushetspliktregler bør uansett vurderes nærmere.

3.4 Forskriftshjemmelen

Forslaget til § 8 a (9) annet punktum gir hjemmel for at det på nærmere vilkår gis forskrifter om innhenting av andre opplysninger enn de som er nevnt i bestemmelsens annet ledd (det kan forøvrig synes som om riktig henvisning her må være tredje ledd.) Forskriftshjemmelen kan etter ordlyden bare benyttes hvis det «ikkje medfører vesentelege personvernkrænkingar». Det kan stilles spørsmål om en slik presisering er nødvendig, da både Grunnloven og EMK art. 8 oppstiller innholdsmessige skranker av denne art. Likevel kan det ikke utelukkes at presiseringen har en viss pedagogisk eller oppdragende effekt på forvaltningen. Det kan eventuelt presiseres nærmere hvilke ytterligere personvernmessige skranker man her ser for seg.

3.5 Godtgjøring ved innhenting av opplysninger

Se kommentarene i punkt 5.5 under.

4. kommentarer til § 8 b

4.1 Informasjonsplikt

Forslaget til § 8 b inneholder en henvisning til «reglene om informasjonsplikt». Vi antar dette er en henvisning til reglene om informasjonsplikt i personopplysningsloven § 20, men etter ordlyden er dette ikke klart.

Når det ellers gjelder reglene om informasjonsplikt i personopplysningsloven § 20, viser vi til kommentarene i punkt 3.2 over.

4.2 Mistanke om urettmessige utbetalinger

Etter ordlyden kommer § 8 b til anvendelse hvis det foreligger en sterk og konkret mistanke om at det har skjedd eller vil skje «urettmessige utbetalinger» av bostøtte. Det bør gjøres klart om flertallsformen er tilsiktet og om det i så fall innebærer at det må foreligge mistanke om flere urettmessige utbetalinger, eller om § 8 b også skal kunne anvendes ved mistanke om kun én urettmessig utbetaling.

4.3 Regler om innhenting og henvisningen til § 8 a (3)-(9)

Forslaget til § 8-3 b (1) siste punktum gir reglene i § 8 a (3)-(9) tilsvarende anvendelse når det skjer innhenting av opplysninger med hjemmel i § 8-3 b. Vi stiller oss tvilende til om dette er en hensiktsmessig regulering, da reglene i § 8 a (3)-(9) etter sin ordlyd er skreddersydd for masseinnhenting av opplysninger hos offentlige organer. Til sammenlikning gir § 8-3 b hjemmel for innhenting av opplysninger hos for eksempel private aktører, og den er ikke begrenset til å gjelde masseinnhenting. Det kan derfor etter vår vurdering være tvil om hvor langt bestemmelsene i § 8 a (3)-(9) egentlig passer der innhenting skjer med hjemmel i § 8-3 b.

Vi kan for øvrig ikke se at det er vurdert i høringsnotatet om reglene i § 8 a (3)-(9) også bør gjelde der innhenting skjer med hjemmel i § 8. Vi kan ikke umiddelbart se noen grunner til at bestemmelsene om innhenting bare skal gjelde for innhenting med hjemmel i §§ 8 a og 8 b, og ikke § 8. Det bør vurderes om det vil skape mer klarhet i reglene hvis man skiller ut reglene om innhenting, uavhengig av hjemmelsgrunnlag, i en egen paragraf. Vi antar at dette vil gjøre reglene mer oversiktlige.

4.4 Hvilke opplysninger kan innhentes med hjemmel i § 8 b?

I forslaget til § 8 b gis det hjemmel for å innhente opplysninger som er nødvendig for å avdekke eller avgrense urettmessige utbetalinger. Dette kan forstås slik at enhver opplysning kan innhentes hvis opplysningen er nødvendig for det angitte formålet, men henvisningen til § 8 a (3)-(9) innebærer at bestemmelsen også kan tolkes slik at det bare er de i § 8 a (3) angitte opplysninger som kan innhentes. Dette bør klargjøres slik at tvil unngås om hvilke opplysninger § 8 b gir hjemmel for å innhente.

4.5 Godtgjøring ved innhenting av opplysninger

I forslaget til § 8 b fjerde ledd er det bestemt at den som blir pålagt å gi opplysninger

eller innsyn med hjemmel i § 8 b, plikter å gjøre det uten godtgjøring. Det bør vurderes å innta en tilsvarende regel i §§ 8 og 8 a, eller eventuelt begrunne hvorfor en slik regel ikke skal gjelde når opplysninger innhentes med hjemmel i disse bestemmelsene. I § 8 a (8) er det riktignok en regel om at det ikke kan kreves godtgjøring, men etter ordlyden synes den bare å komme til anvendelse ved elektronisk tilgjengeliggjøring og utlevering.

Når det gjelder den rent språklige utformingen, gjør vi for ordens skyld oppmerksom på at ordene «godtgjering» (§ 8 a) og «godtgjøring» (§ 8 b) benyttes om hverandre. Det riktige skal vel her være godtgjering.

Med vennlig hilsen

Toril Juul
seniorrådgiver

Elin M Elverhøy
seniorrådgiver